

Vlaams
Parlement

ingediend op **779** (2015-2016) – Nr. 1
18 mei 2016 (2015-2016)

Voorstel van resolutie

van Caroline Gennez, Steve Vandenberghe en Tine Soens

betreffende de bevordering van de aantrekkelijkheid
van het beroep en de loopbaan van leraar

TOELICHTING

De kwaliteit van ons onderwijs staat of valt met de kwaliteit van onze leerkrachten. Daar is iedereen het over eens. De voorbije decennia is de samenleving steeds diverser geworden. De uitdagingen zijn er voor de leerkrachten dan ook niet minder op geworden. In de toekomst zal dat zeker niet afnemen. Enkele evoluties in het bijzonder dienen ons tot actie aan te zetten.

Ten eerste hebben de maatregelen van de Federale Regering inzake pensioenbeleid een diepe impact op de samenstelling van het lerarenkorps. De gemiddelde leeftijd schuift steeds verder op naar boven. In 1991 was de gemiddelde leeftijd 38,1 jaar; in 2001 was dit reeds opgelopen tot 42 jaar. Deze evolutie zal in de toekomst nog versterkt worden door het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd en het verstrengen van de voorwaarden voor vervroegd pensioen. Op basis van de huidige samenstelling van het lerarenkorps en de genomen maatregelen, valt te verwachten dat tegen 2024 de gemiddelde leeftijd van de leerkrachten boven de 50 jaar zal liggen.

Deze evolutie is niet enkel een gevolg van een latere uitstroom uit het beroep maar ook van een dalende instroom. Sinds 2013-2014 daalt de instroom in de geïntegreerde lerarenopleiding jaar na jaar. Eerder kende ook de specifieke lerarenopleiding aan de universiteiten al een zware terugval. Door deze verminderde instroom vergrijsst het lerarenkorps. Een bijkomend probleem voor wat betreft de dalende instroom is de hoge uitval onder jonge leerkrachten. Onder interim-leerkrachten haakt één op de vier af binnen de vijf jaar na het starten (in vergelijking met leerkrachten met een vast contract is dit slechts één op dertig). In het secundair onderwijs is de uitval het hoogst (22%).

Daarnaast is er ook een steeds groter verschil in de vooropleiding. Steeds meer leerkrachten in opleiding hebben een meer praktisch georiënteerde vooropleiding. Waar tot enkele jaren terug de instroom vooral uit het algemeen secundair onderwijs (aso) kwam, is de grootste groep vandaag afkomstig uit het technisch secundair onderwijs (tso). Dit zorgt enerzijds voor specifieke uitdagingen inzake opleiding en bijscholing, maar wijst anderzijds op een dalende interesse in het lerarenberoep onder theoretisch geschoolde aspirant-studenten. Dit wordt ook bevestigd door de cijfers met betrekking tot de preferentiële studiekeuze. Sinds 2006 daalt het aantal studenten in de lerarenopleiding voor wie deze opleiding de eerste studiekeuze is.

Ten slotte is er ook een grote uitdaging inzake het welbevinden van leerkrachten. Onderzoek uit 2013 wees uit dat het risico op burn-out onder leerkrachten zeer groot is. Recent nieuw onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) wees tegelijk op de hoge mate van belasting die leerkrachten rapporteren en die de arbeidsvreugde van leerkrachten aanzienlijk ondergraaft.

Deze vaststellingen zijn cruciale achtergrondinformatie bij de recent in kaart gebrachte noden voor de toekomst van ons onderwijs. De lerarenmonitor 'Toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel in Vlaanderen 2015-2025' schetst een zeer duidelijke uitdaging: tegen 2025 is er nood aan 59.000 nieuwe leerkrachten (vervangingen van bestaand personeel en uitbreiding van het aantal lesuren).

Er is dus dringend nood aan een hervorming van zowel lerarenopleiding als lerarenloopbaan om het beroep van leerkracht terug aantrekkelijker te maken. Niet zonder reden stelt het Vlaamse regeerakkoord 2014-2019 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014, nr. 31/1) dan ook: "Met de onderwijsverstrekkers en de vakorganisaties sluiten

we een pact om de lerarenloopbaan aantrekkelijker te maken en beroepsuitval te verminderen.”.

Momenteel loopt het sociaal overleg omtrent dit loopbaanpact. Echter, tegelijkertijd worden er op federaal niveau maatregelen doorgevoerd die een grote impact hebben op de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep, zoals de ingrepen in de pensioenvoorwaarden. Nochtans stelde de startnota van de bevoegde minister: “De onderwijsloopbaan zien we als een vervlochten geheel, vanuit het standpunt van de persoon. De situatie van de beginnende leraar, die vaak gepaard gaat met afwisselende perioden van werkloosheid, maar ook die van het personeelslid na zijn actieve loopbaan, maken deel uit van het beeld en de aantrekkelijkheid van het beroep.”. Daarnaast is het terugschroeven van het recht op loopbaanonderbreking van Vlaamse ambtenaren, waaronder dus alle leerkrachten, een stap in de verkeerde richting in de zoektocht naar werkbaar werk.

Caroline GENNEZ
Steve VANDENBERGHE
Tine SOENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de uitdagingen voor de toekomstige arbeidsmarkt van het onderwijs, zoals beschreven in het rapport 'Toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel in Vlaanderen 2015-2025';
 - 2° het Vlaamse regeerakkoord 2014-2019 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014, nr. 31/1);
 - 3° de nota van de Vlaamse Regering, goedgekeurd op 9 oktober 2015, omtrent de opstart van de onderhandelingen in het kader van een loopbaanpact;
 - 4° de federale besparingsmaatregelen met betrekking tot het pensioen van ambtenaren, als gevolg van de wet van 10 augustus 2015 tot verhoging van de wettelijke leeftijd voor het rustpensioen, de voorwaarden voor de toegang tot het vervroegd pensioen en de minimumleeftijd voor het overlevingspensioen;
 - 5° de huidige leeftijdscurve zoals geschetst in het 'Statistisch Jaarboek van het Vlaams onderwijs – Schooljaar 2014-2015';
 - 6° de evolutie binnen het lerarenkorps zoals beschreven in 'Het beroep leraar doorgelicht. Een cross-sectionele en longitudinale studie naar het profiel en de loopbaan van leraren in vergelijking met andere beroepsgroepen' (Vrije Universiteit Brussel (VUB), 2009);
- overwegende dat:
 - 1° het lerarenkorps steeds verder vergrijst;
 - 2° de aantrekkelijkheid van het beroep steeds meer afneemt waardoor de instroom in de lerarenopleidingen daalt;
 - 3° één op vier contractuele leerkrachten uitvalt binnen de vijf jaar;
 - 4° twaalf procent van de leerkrachten een verhoogd risico op burn-out vertoont;
 - 5° er tegen 2025 59.000 nieuwe leerkrachten nodig zijn;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° dringend werk te maken van een lerarenloopbaanpact met de sociale partners waarbij een verhoogde aantrekkelijkheid van het beroep van leerkracht centraal staat;
 - 2° in afwachting van een akkoord met de sociale partners, alle maatregelen die een negatieve impact hebben op deze aantrekkelijkheid te bevriezen;
 - 3° jobzekerheid in de vorm van een 'startbaan' te garanderen voor beginnende leerkrachten;
 - 4° een carrièremodel uit te werken waarbij werkbaarheid en maatwerk op basis van de competenties van de leerkrachten centraal staan;
 - 5° een eindloopbaanstatuut op te zetten in de vorm van een 'landingsbaan' waardoor het beroep werkbaar blijft tot aan het pensioen;
 - 6° maatregelen te nemen om de lerarenopleiding inhoudelijk te versterken om de leerkrachten van de toekomst verder te versterken in hun toekomstige opdracht;
 - 7° extra omkadering te garanderen voor directies in basisonderwijs en secundair onderwijs.

Caroline GENNEZ
Steve VANDENBERGHE
Tine SOENS